

ПОЛИТИКА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА МИТО И КОРУПЦИЈА НА НЛБ БАНКА АД СКОПЈЕ И НЛБ ГРУПАЦИЈАТА

НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групаацијата се силно посветени на усогласување и интегритет и имаат нулта толеранција за која било форма на мито и корупција во различните регулаторни средини каде што ги вршат своите активности.

НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групаацијата се посветени на активно почитување на стандардите на Конвенцијата на Обединетите нации против корупција (2003), Конвенцијата на ОЕЦД за борба против поткуп на странски јавни службеници во меѓународни деловни трансакции (1997) и Деловните принципи за спречување на поткуп (2013, Транспаренси Интернешнл) и се придржуваат до националните закони против корупција на земјите во кои работат

НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групаацијата се свесни за важноста на борбата против корупцијата, како и против останатите форми на финансиски криминал. Во таа насока, НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групаацијата во своето работење активно имплементираат политики и процедури кои пропишуваат нулта толеранција за која било форма на корупција, било во јавниот или приватниот сектор. Воспоставени се правила и процедури, насоки и правила за однесување во оваа област и тие се обврзувачки за сите вработени, како и за членовите на органите на управување во Банката и во членките на Групаацијата. Овие стандарди на работење се очекуваат и од сите бизнис-партнери, добавувачи и останати лица со кои соработуваме.

Како дел од правилата за заштита на пријавувачите, достапни се канали за пријавување на штетно однесување за сите вработени, кои се објавени на официјалната интернет-[страница](https://whistler.nlb.si/) на Банката, како и на следниот линк: <https://whistler.nlb.si/>, преку кои, тие до организациската единица Усогласување со прописите и интегритет, можат во доверба и со добра намера, да пријавуваат сомневање за корупција или други форми на корупција со кои се соочиле вршејќи ги секојдневните работни обврски. Како дел од нашиот пристап, ние не гарантираме само анонимност за пријавувачите, туку и заштита од каква било форма на одмазда.

Во НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групаацијата строго е забрането мито/поткуп и сите други форми на корупција.

Под **корупција** се однесува на секое директно или индиректно дејство со кое едно лице, во текот на извршувањето на своите должности или функции, бара, нуди, ветува, дава или прифаќа несоодветна предност за себе или за друг, со намера да влијае или како последица на влијание врз непристрасното, законско или совесно извршување на задачите, одлуките или овластувањата. Примери за корупција се: уцени, поткуп, проневера, непотизам, олеснети плаќања и слично.¹

Во НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групаацијата забрането е користење на какви било ресурси за какви било незаконски цели или за цели кои не се во согласност со правилата за антикорупција пропишани со оваа политика. Вработените се должни да го одбијат секое коруптивно однесување и веднаш да го пријават до организациската единица Усогласување со прописите и интегритет.

Незаконски примања и недозволено давање подароци (поткуп) и гостопримство

Во НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групаацијата е строго забрането незаконско давање подароци на кој било или прифаќање подароци од кој било, без разлика дали е деловен партнер, добавувач или јавен службеник, со цел да се воспостави нов деловен однос, да се задржи постоечкиот деловен однос или да се унапредат нечији интереси на погрешен начин. Никој во НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групаацијата во никој случај не смее да ветува, понуди, прифаќа или дава нешто што може да се смета за поткуп. Не само што ова е нелегално, тоа претставува кривично дело, ги нарушува политиките на НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групаацијата и го поткопува нашиот деловен интегритет.

¹ Нудењето исто така се смета за дејство на корупција – ако некој вети, па дури и даде награда на друго лице во замена за дејството што има знаци на корупција. Во таков случај, и лицето кому му се нуди и лицето кое всушност го врши дејствието се впуштаат во коруптивно однесување.

Олеснети плаќања

Во НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата се забрануваат олеснети плаќања. Никој не смее да дава или прифаќа олеснети плаќања. Под олеснети плаќања се подразбираат плаќања каде што се нуди или ветува (мала) сума пари на државни претставници или административни службеници² со цел да се обезбеди или да се олесни вршењето на рутинските или потребните активности кои се дел од вообичаените (службени) процедури. Вообичаено, овие плаќања се барани во готовина. Типични примери се плаќањата на (помали) износи на државни службеници за да се обезбеди виза, да пренесат стоки преку царина или да се олесни процесот на издавање службени дозволи (лиценци, градежни дозволи и слично) или за прекинување на постапките. И покрај фактот дека во одредени земји низ светот се бараат такви плаќања, тие претставуваат мито и често вклучуваат подароци и слично.

Непотизам

Во НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата непотизмот е забранет. Сите постапки за вработување или ангажирање надворешни набавувачи (outsourcing) мора да се спроведуваат транспарентно, користејќи го принципот на фер и еднаков третман и обезбедување еднакви можности, во согласност со пропишаните процедури за вработување или ангажирање надворешен соработник, со цел да се регрутираат најдобрите кандидати и да се избегне судир на интереси.

Непотизам значи дека одлучувачот или лицето со влијание врз одлучувањето им дава предност на своите блиски членови на семејството или други лица во блиски лични односи со нив (лични познанства) без оправдана и издржана причина.

Лобирање и политички придонеси

Лобирањето е секоја активност насочена кон директно или индиректно влијание врз развојот на законодавството, јавните политики или одлуките на јавните власти и носителите на јавни функции. Во исклучителни случаи, кога е потребно за ефикасна заштита на легитимните интереси на НЛБ Банка АД Скопје, регистрираните лобисти можат да бидат ангажирани, но само врз основа на претходно одобрение од Управниот одбор на Банката. Договорните ангажмани со регистрираните лобисти мора да вклучуваат барања за усогласеност со важечките закони, етичките стандарди и интерните акти на Банката.

НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата не смеат да плаќаат никакви политички придонеси – ниту директни ниту индиректни. Политички придонеси се секоја директна или индиректна финансиска или нефинансиска поддршка на политички партии, политички претставници, кандидати или политички кампањи. Таквите придонеси може да се сметаат за обид да се стекне деловна предност. НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата се политички неутрални и затоа не даваат финансиски придонеси за политички партии, политички претставници или политички кампањи. Сепак, секој вработен, без разлика на неговата позиција, може слободно да учествува во политички активности или кампањи, но како поединец во сопствената приватна сфера, без да ги користи ресурсите, мрежите или брендот на НЛБ за да придонесе (финансиски или нефинансиски) во активностите на политичките партии, политичари или политички кампањи.

Спонзорства и донации

Донацијата е еднонасосна трансакција, придонес наменет за оние на кои им е потребна помош, а примателот не треба да прави ништо во замена за донацијата. Спонзорството е двонасосна трансакција, каде што примателот на средствата од спонзорот мора да исполни и одредени претходно договорени обврски, како што се публицитет, прикажување на логото на спонзорот итн.

² Согласно со Законот за административни службеници (Службен весник на РМ бр. 27/14, 199/14, 48/15, 154/15, 5/16, 142/16 и 11/18 и Службен весник на РСМ бр. 275/2019, 14/20, 215/21 и 99/22), под „административен службеник“ се подразбира лице кое засновало работен однос за вршење на административни работи во:

- органите на државната и локалната власт и другите државни органи основани според Уставот и со закон, и
- институциите кои вршат дејности од областа на образованието, науката, здравството, културата, трудот, социјалната заштита и заштитата на детето, спортот, како и во другите дејности од јавен интерес утврден со закон.

Општествената одговорност, која вклучува програми за спонзорство и донации, е една од основните одговорности на НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата, затоа, неопходно е да се почитуваат воспоставените транспарентни процедури за одобрување и следење дали е исполнета целта на донациите и спонзорствата (вклучувајќи ги и условите).

Донациите и спонзорствата се дозволени доколку ги изразуваат или поддржуваат вредностите на НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата и се во согласност со интерните политики на НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата. Секој вработен во НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата мора да избегнува да одобрува донации и спонзорства на нетранспарентен начин на профитни организации, здруженија или организации или лица поврзани со НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата или без почитување на правилата утврдени за одобрување донации и спонзорства.

Стандарди за добавувачи и/или надворешни изведувачи (аутсорсинг-провајдери)

Нашите процеси на набавка може да вклучуваат добра и услуги кои редовно се произведуваат во земјите низ светот. Затоа, важно е да се биде свесен за ризикот со кој се соочуваат НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата поради постапките на нашите добавувачи, надворешни изведувачи (аутсорсинг-изведувачи) и деловни партнери. Одговорното работење значи дека обезбедуваме соработка само со добавувачи кои имаат високи етички стандарди што одговараат на нашите. Добавувачите или надворешните изведувачи може да вклучуваат и подизведувачи, добавувачи на стоки и услуги за НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата. Сите трети лица мора да бидат соодветно проверени, следени и контролирани врз основа на ризиците што НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата мора редовно да ги проценуваат. Добавувачите и надворешните изведувачи мора однапред да се информираат за барањата во областа на усогласеност и интегритет, да добијат линкови за пристап до објавениот Кодекс на однесување на НЛБ Групацијата (за јавна употреба), а договорите со НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата да содржат стандардни договорни одредби од областа на усогласеноста и спречувањето на корупцијата, како и соодветни правни средства (раскинување на договорот поради непочитување на стандардите на НЛБ Групацијата). Исто така, потребно е да се изврши длабинска анализа на добавувачот и надворешните изведувачи и да се вршат редовни проценки на ризикот на договорниот однос за време на траењето на договорот во согласност со интерните правила и процедури за надворешни изведувачи (outsourcing) и набавка. За да се спречи корупцијата, сите правила од оваа политика, вклучително и правилата за подароци, забрана за олеснителни плаќања и поткуп ќе се применуваат *mutatis mutandis* на добавувачите, надворешните изведувачи и деловни партнери на ист начин.

Користење на посредници

Посредници се агенти, консултанти, агенти за недвижности, застапници и други лица кои дејствуваат во име и за сметка на НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата. Во одредени случаи, тие соработуваат и со државни службеници (на пр. при постапка за добивање на дозвола итн.).

Во практика, ризикот од корупција и поткуп е поголем (таквите дела се почести) кога се користат посредници. Бидејќи тие ја претставуваат НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата, ние сме одговорни за нашите посредници како да се наши вработени. Затоа, посредниците мора однапред да се информираат за барањата во областа на усогласеност и интегритет, да добијат линкови за пристап до објавениот Кодекс на однесување на НЛБ Групацијата (за јавна употреба) и договорите со НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата да содржат стандарди од областа на усогласеноста и спречувањето на корупцијата, како и соодветни правни средства (раскинување на договорот поради непочитување на стандардите на НЛБ Групацијата). За да се спречи корупцијата, сите правила од оваа политика, вклучително и правилата за подароци, забрана за олеснителни плаќања и поткуп ќе се применуваат *mutatis mutandis* за посредниците на ист начин.

Вработување или нарачување услуги од поранешни јавни службеници, носители на функции или нивни роднини

На државните службеници и носителите на функции, членовите на нивните блиски семејства и други лица тесно поврзани со нив (на пр. пријатели, други блиски познаници) никогаш не може да им се даде приоритет, поради овие врски, во постапките за вработување или процесите на набавка на услуги или стоки. Истото правило важи и за поранешните државни службеници и службеници, во периодот од последните 5 години од престанокот на нивниот работен однос или функција. Во постапките за вработување и набавните процеси, мора да се утврди дали постојат ризици од корупција или ризици од судир на интереси поради таквите врски во согласност со оваа политика.

Контакти со високи државни функционери

Членовите на раководните тела на НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата кои имаат контакти со владините или државните претставници, или со претставниците на дипломатските претставништва или меѓународните организации мора, покрај почитувањето на правилата за прифаќање и давање подароци и правилата за лобирање и политички придонеси за заштита на интегритетот и угледот на НЛБ Групацијата, да внимаваат во овие контакти да ја остварат основната цел на оваа политика, а тоа е обезбедување транспарентност во работењето.

Контакти со други лица

Вработените во НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата, на кои им се обратил претставник или агент на добавувач, надворешен добавувач, клиент или трето лице со цел на несоодветен или незаконски начин да се обидат несоодветно да влијаат врз деловните одлуки на НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата, без одлагање треба да го пријават до организациската единица Усогласување со прописите и интегритет.

Правила за прифаќање и давање подароци и гостопримство

Вработените во НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата не смеат, директно или индиректно, да практикуваат каква било форма на корупција и не смеат да бараат, прифатат или ветуваат пари, награда, подарок, друга корист или (против)услуга од кој било клиент, кој било (постоечки или потенцијален) деловен партнер или трето лице. Деловни состаноци и курсеви за обука (или од член на НЛБ Групацијата или трето лице), предности или бенефиции (бесплатна обука, конференција, сместување, превоз, крстарења, патувања, одмори итн.) исто така се сметаат за подарок.

Учеството на ваков настан е дозволено кога:

- трошоците се подобни, разумни и во согласност со правилата за надоместување на патните трошоци;
- е легитимно и за деловни цели (на пр. дадениот подарок произлегува од придобивките добиени во рамките на спонзорства и донации и се користи од НЛБ за зајакнување на партнерствата со своите постојни или идни клиенти);
- не отстапува од деловните практики;
- не остава впечаток дека може да влијае на донесувањето на претпазливи деловни одлуки и постапки;
- не влијае или не дава впечаток дека може да влијае на внимателно деловно одлучување и постапување на вработениот (на пр. нема деловни преговори во тек или планирани).

Дозволените форми на гостопримство се оние кои се:

- достапни во иста форма за сите учесници на настанот;
- од пристојна природа;
- претставување на компонента на професионален или деловен состанок со разумно времетраење генерално, не повеќе од една десетина од времетраењето на програмата); и
- со вредност што поединецот би бил подготвен да ја плати доколку би патувал приватно.

Административни службеници

Во рамки на соработката на Банката со субјектите од јавниот сектор се почитуваат правилата кои се однесуваат за примање/давање на подароци и гостопримство.

Непочитување на одредбите на Политиката

Секое прекршување на правилата на оваа политика ќе се третира во согласност со интерните акти кои се однесуваат на третманот и санкционирањето на таквите прекршувања. Корупцијата е кривично дело и последиците често се далекусежни и може да вклучуваат санкции во форма на значителни парични казни, ставање на црната листа на меѓународни организации, затворски казни за поединци и санкционирање на правни лица. Дополнително, НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата може да претрпат значителна штета поради губење на угледот, интегритетот и општествената одговорност. Затоа, НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата сметаат дека секое прекршување на оваа политика претставува големо прекршување на должностите на вработените и соработниците; а доколку се откријат некакви прекршувања, ќе се преземат соодветни мерки кои евентуално ќе доведат до престанок на работниот однос, соработката и поднесување кривична пријава против предметното лице.

Во однос на штетните дејствија, НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата имаат воспоставено стандард на нулта толеранција кон незаконски и неетички дејствија и непочитување на вредностите. Овој стандард е истакнат како еден од основните принципи што се следат при преземањето деловни активности.

Нулта толеранција се однесува на сите намерни дејствија на вработените и соработниците кои претставуваат штетно однесување за НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата и како такви се дефинирани со законски акти, интерни акти, добра деловна практика и слично. Нулта толеранција важи и за постапките на вработените и соработниците извршени со голема небрежност – околности кога вработените и соработниците треба да бидат свесни дека нивните постапки можат да предизвикаат штета на НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата, но не успеале да ги спречат.

НЛБ Банка АД Скопје и НЛБ Групацијата применува нулта толеранција, според која сите корупциски дејствија се неприфатливи. Неколку такви помали дејствија, исто така, се спротивни на законот и предизвикуваат потенцијално потешки форми на прекршување.

Во НЛБ Банка како и во НЛБ Групацијата во согласност со интерните стандарди се воспоставени соодветни канали за пријавување на сомневања за штетно однесување, вклучувајќи и сомнителни прекршувања на оваа политика, што исто така овозможува анонимно пријавување. НЛБ Банка АД Скопје обезбедуваат заштита на пријавувачите, постапување со пријавите во согласност со интерните процедури и усвојување на соодветни мерки во случај на идентификувани прекршувања.